

FINESTRA D'OPORTUNITAT

És l'atur el primer problema de la Unió Europea?

per Silvio Falcón

Si preguntéssim als ciutadans i ciutadanes de la Unió Europea quina és la seva principal preocupació, quina seria la seva resposta? Seria una fotografia real, aquesta resposta, si tenim en compte les principals estadístiques econòmiques? Certament, per a una gran majoria dels que viuen a l'Estat espanyol la principal preocupació és la taxa d'atur. I, potser també, la situació econòmica. Som tan diferents d'Europa? Observem les dades.

L'atur: el gran problema social d'Espanya

José María Aznar parlava el 1999 de plena ocupació a Espanya, afirmant haver creat 1,8 milions de llocs de feina des de 1996. El miracle econòmic espanyol s'ensenyava llavors a les millors (i més neoliberals) facultats econòmiques del món. Una de les principals dades que destacaven els experts era justament la taxa d'atur, que se situava llavors en un 15,6%, després d'haver-se enfilat fins al 24,1% el 1994.

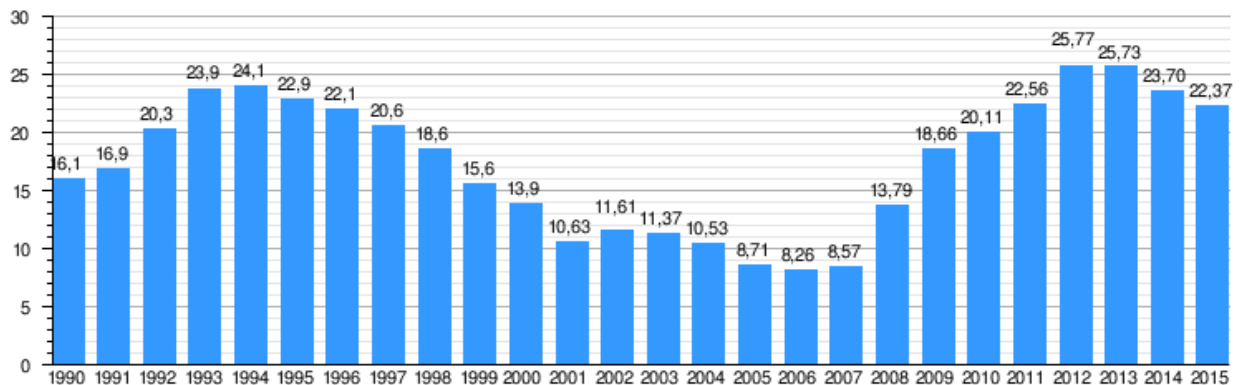

Figura 1. Dades d'atur a Espanya (1990-2015). Font Instituto Nacional de Estadística, via Wikipedia.

Així, les polítiques privatitzadores i de flexibilització del mercat laboral (encara recomanades per la FAES, el PP i Ciudadanos) no van poder corregir el problema estructural de l'atur a Espanya. El pic dels darrers 15 anys es produeix fa ben poc, el 2012, en plena crisi econòmica a tota Europa i amb Espanya a punt d'ésser rescatada (després rebria un rescat bancari).

Segons dades del Centro de Investigaciones Sociológicas, l'atur ha estat sempre un dels problemes principals d'Espanya segons els ciutadans. Des de maig de 1985, [més d'un 37% dels espanyols l'ha considerat un dels 3 problemes més rellevants, amb pics d'un 94%](#). Actualment, hi ha un

79,1% de ciutadans que perceben l'atur com un dels 3 primers problemes a l'Estat, segons dades del CIS d'octubre de 2015.

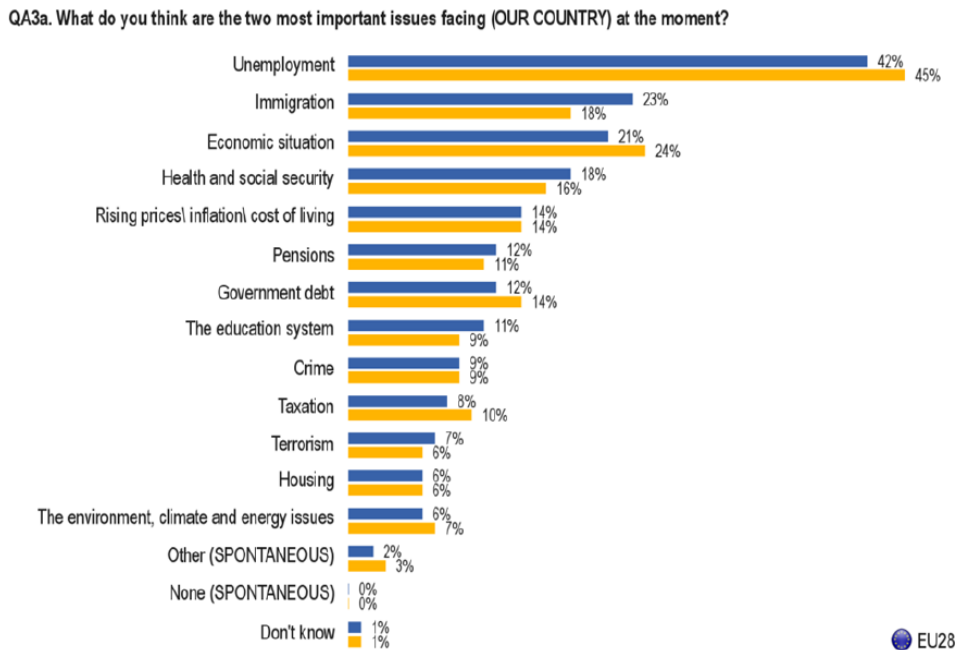
Figura 2. **Atur com a un dels 3 problemes principals a Espanya**
Dades CIS, 2015

Gener 2015: 79,4%
Febrer 2015: 78,6%
Març 2015: 80,3%
Abril 2015: 81,5%
Maig 2015: 79,4%
Juny 2015: 78,2%
Juliol 2015: 78,8%
Setembre 2015: 78,6%
Octubre 2015: 79,1%

Quin és el principal problema polític a Europa?

Els 28 membres de la Unió Europea tenen problemes domèstics ben diferenciats, fruit d'estructures econòmiques diverses i de cultures polítiques sovint divergents. Principalment trobem quatre macro tendències, a nivell socioeconòmic, a la UE: els països centreeuropeus, els països nòrdics, els països de l'Est d'Europa i els països mediterranis. Potser caldria afegir-hi el sempre inclassificable Regne Unit (o, també, afegir Irlanda als mediterranis?). Què impliquen aquestes tendències? Que el que acostuma a passar a Portugal o Espanya, acaba tenint conseqüències (més o menys intenses) a Grècia o Itàlia, i viceversa. O, almenys, amb major intensitat que en els afers interns d'Holanda o Dinamarca. Un exemple en l'àmbit dels moviments socials seria el 15M i la *Geração à rasca*, fruit d'una situació econòmica molt semblant i l'existència de reivindicacions compartides tant a Espanya com a Portugal.

Figura 3. **Principal problema que afronta el teu país.**
Dades Eurobarometer, Primavera 2015

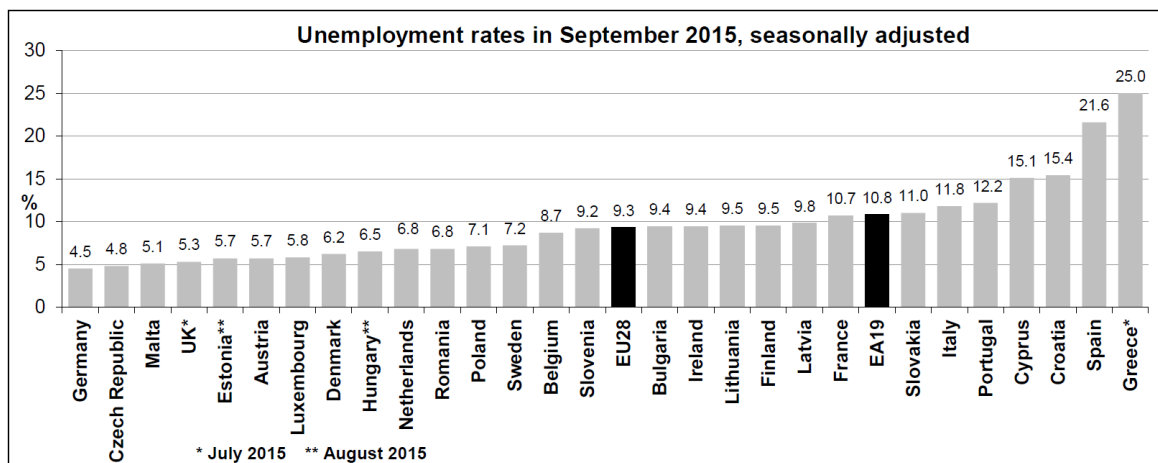

Malgrat l'existència d'aquests quatre grans grups, segons l'Eurobaròmetre de la primavera de 2015 el principal problema que detecten els ciutadans de molts dels estats membres, per sobre de macroregions, és també **l'atur**. Un 42% dels europeus ho considera així, una petita reducció respecte del 45% que pensava això quan es va fer l'Eurobaròmetre de la tardor de 2014. Una diferència: a Espanya es manté la tendència pel que fa a la percepció del problema, al conjunt de la Unió Europea baixa. Sembla que la sensació de crisi econòmica encara es manté vigent en termes d'ocupació.

L'atur és, doncs, la principal preocupació entre els ciutadans de 19 estats membres, amb el lideratge d'Espanya (74%) i Xipre (69%). Cal afegir que la desocupació només és el problema principal al seu país per un 13% d'alemanys, un 22% de britànics i un 25% de danesos. En canvi, a tots aquests països la immigració és, segons els ciutadans, la principal preocupació (46% a Alemanya i 35% al Regne Unit i Dinamarca).

Evidentment, hi ha una Europa de diferents velocitats. La clau de volta per entendre-ho són les dades d'atur a tota la UE.

Figura 4. **Dades d'atur a la Unió Europea.**
Dades Eurostat, Setembre 2015

Mentre la mitjana d'atur és d'un 9,8% a tota la Unió Europea, a Espanya la taxa d'atur és del 21,6%. Sobta veure com a Grècia, segons l'Eurobaròmetre, l'atur només era el primer problema per un 56% dels ciutadans, tot tenint en compte que la seva taxa d'atur és del 25%.

És certament important subratllar la diferència de 21,5 punts entre la taxa de desocupació de Grècia i d'Alemanya. Imagineu-vos una diferència semblant dins d'un mateix estat. No pot fer-hi res la Unió Europea?

Els tres estats poc preocupats per l'atur que citàvem abans (Alemanya, Regne Unit i Dinamarca) tenen un 4,5%, un 5,3% i un 6,2% de taxa d'atur: és comprensible que la seva població trobi més importants d'altres problemes.

L'atur, un problema comú?

La manca de projecte social compartit de la Unió Europea fa possible aquestes diferències. Sense integració econòmica i fiscal, un pressupost federal inferior a l'1% del PIB europeu i manca de lideratge polític, és impossible l'establiment d'una agenda social que lluiti contra l'atur. El Pla Juncker o la Garantia Juvenil són iniciatives molt tímides i més aviat poc efectives contra el gran problema europeu que suposa l'atur. Perquè no és casualitat que els països on no hi ha atur siguin receptors nets d'immigrants, que arriben també des d'altres països europeus. És necessària una reflexió comuna i un model de governança econòmica a nivell de la UE per poder lluitar contra aquestes diferències. Potser a alguns Estats de la UE l'atur no és el problema principal, però a nivell europeu la desigualtat entre ciutadans de la Unió a l'hora d'accedir a un lloc de feina hauria d'ocupar un espai important a les agendes polítiques dels principals líders europeus.